

Leons - Friedrich, çev. G. Görtürk,
Ankara 1922 - İki Komünist
 Gözlemcinin Kurtuluş Savaşı
 Değerlendirmeleri'nde THİF
 Kongresi (İstanbul - Kaynak Yay.,
 1985), s. 57-59.

TÜRKİYE'DE PROLETER DEVRİM

Ankara, 1922 Eylül ortası

Bu günlerde burada, Ankara'da Türk komünistlerin ilk parti kongresi toplandı.

Hükümet, parti kongresini son anda yasakladı, Yunanlılara karşı Türk taarruzunun başladığı anda «devrimci dolaplar»ın dönmesinden korktu. Ama bu yasaklama delegelerden hiçbirini korkutmadı, hepsi yerlerindediler. Birkaç aydın —doktor, hukukçu, edebiyatçı— vardı, çoğunluk işçiydi —demiryolu işçisi, mürettip, silah deposu işçisi ve dokuma işçisi—. Bunların arasında dokuz dil konuşan ve anlayan Afrikalı bir zenci, iki de köylü vardı. Hepsi beraber aşağı yukarı 30 kişi toplanmıştı, tabii hepsinin başında birer de kırmızı fes. Komünistlerin tel gözlüklerinin Ankara'ya bile gelmiş olduğunu saptadık.

Rusya'dan, Almanya'dan, Fransa'dan ve Komünist Enternasyonel'den temsilciler de orada bulunuyorlardı. Saatlerce, özellikle tarım ve partinin önündeki görevler büyük bir ilgiyle tartışıldı. Kapanışta ilginç bir melo-

diyle ve doğulu bir makamda «Enternasyonel» söylendi.

Bu parti kongresi bütün zorluklara rağmen bir Doğu ülkesinde birlik ve beraberlik içinde Komünist bir örgüt kurma yolunda ilk, gerçek ve görünüşe bakılırsa başarıya ulaşan girişimdi. Böyle bir örgüt şimdi Türkiye'de mücadeleye girdi. Örgüt belirli ve koşullara uyduurulmuş bir programa, belli taktik yönergelere, belirli çalışma kollarına ve parti organlarına sahip. Ama bu yakın bir gelecekte Yakınoğu'nun en gelişmiş ülkesi Türkiye'de proleter bir devrim bekleyebileceğimiz anlamına mı geliyor?

İktisadi ilişkilerin sosyalizme hazır olduğu, güçlü bir işçi sınıfının bulunduğu ve iktidarı ele geçirmenin bir anlamda stratejik bir sorun olduğu Avrupadaki proleter devrimin ön koşullarını söz konusu edersek, bize, bu devrimci mücadelenin öncüsü olan iyi, sağlam ve etkili bir komünist partinin bulunması böyle bir devrimin en önemli ön koşullarından biri gibi gözükmektedir. İktisadi ve sosyal alanda geri kalmış bütün Doğu'da olduğu gibi Türkiye'de de durum bambaşkadır. Bugün iyi bir sosyalist örgütün ortaya çıkmasına rağmen, bu ülkede gerçek bir sanayi ve bununla birlikte gerçek bir işçi sınıfı gelişene dek gerçek bir proleter devrimden çok uzakta olduğu herkesçe bilinmektedir.

Türk nüfusunun çoğunluğunu, aşağı yukarı %85 ini, genellikle küçük çiftçilerden oluşan —bunların da üçte birinden fazlası, %35'i kiracı olan— köylüler oluşturmaktadır. Bu köylü yığını, proleteryanın güçlenmeden önce, Rusya'nın fakir köylülerinin ve topraksızlarının oynadıkları role benzer bir devrimci rol oynayabilirler mi? Türk köylülerinin içinde yaşadıkları yoksulluk bu soruyu olumlu yanıtlar gibi gözüküyor. Çok eski zamanlarda olduğu gibi devlete ürünlerinin %12,5'unu

dolaysız olarak da değil, mütesellim kanalıyla vermek zorundalar. Tüccar tarafından, köy tefecisi tarafından, hatta çoğu kez tahıllarını önceden kapatan ve böylece köylüleri avucu içine alan küçük esnaf tarafından soyulurlar. Buna ek olarak Türkiye 12 yıldır savaş halinde, ve 12 yıldır köyünü görmemiş olan köylüler var. Seferberlik nedeniyle bütün ülkede çiftliklerden işgüçleri alınmış durumda, pek çok çiftlik harap bir durumda. Savaş, batıda sayısız pek çok köyün yanıp kül olmasına neden oldu. Öyleyse bugün pek çok köylünün içten içe kaynamasına şaşmamak gerek. Seferberliğin kaldırılması bu kaynaşmayı bir köylü devrimine dönüştürebilir mi? Bu anın, hareketin başına geçmek ve Türkiye'de işçi ve köylü iktidarını kurmak için sosyalistler tarafından değerlendirilmesi gerekmez mi?

Türk sosyalistlerinin tarım programı, köylülerin anlattığımız durumlarından yola çıkmaktadır. Türk köylüsü için, Rus köylüsü Rus köylü devriminde ne idiye onu yapmak gerekli. Kendi gücüyle, işçilerle beraber, tefecilere olan bağımlılığını, kira bedellerini ve vergi yükünü, burjuvazinin bir aracı olan devletin baskısını yok etmek, tüm toprağın efendisi yapmak ve bu durumu içte ve dışta bütün olanaklarıyla korumak isteğinde olan aktif bir devrimci öge.

Ama bu yol engellerle dolu. Hemen hemen istisnasız bütün Türk köylüleri okuma yazma bilmiyorlar, genellikle Müslümanlığın dini fikirlerinin ve ataerkil alışkanlıkların esiridirler. Hiçbir yerde herhangi bir köylü örgütü yok. Bütün bunlara ek olarak genç burjuvazi köylülerden kendisine karşı gelebilecek tehlikeleri görüp karşı hazırlıklara başladı. Uzun zamandır varolan, eskisinin tersine özel olarak küçük köylüler için yeni bir köylü bankası kurulacak; görevi köylülerin mali yüklerini kaldırmak değil, örtmek olacak. Köylü-